

12. Четвериков А. О. Правовое регулирование либерализации трансграничных отношений: опыт Европейского союза : автореф. дисс. ... докт. юрид. наук / А.О. Четвериков. – М.: ГЮА им. О.Е. Кутафина, 2011. – 35 с.
13. Кодекс України про адміністративні правопорушення (зі змінами і доп.) : Закон України від 07.12.1984 № 8073-X // Сайт Верховної Ради України. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>
14. Нелегальна міграція та торгівля жінками у міжнародно-правовому контексті: у 2 кн. Книга 1. Ч. 1 / авт. кол. : відп. редактори Ю. І. Римаренко, Я. Ю. Кондратьєв ; за редакцією Ю. С. Шемшученка. – К. : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, Київський ун-т права, Національна академія внутрішніх справ України, 2001. – 512 с.
15. Битяк Ю. П. Державна служба в Україні: проблеми становлення, розвитку та функціонування : автореф. дис. ... докт. юрид. наук : спец. 12.00.07 «Теорія управління; адміністративне право і процес; фінансове право» / Битяк Юрій Прокопович ; Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого. – Х., 2006. – 38 с.

УДК 342.95

ПОВНОВАЖЕННЯ СУБ'ЄКТІВ ПУБЛІЧНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ АНТИТЕРОРИСТИЧНОЇ ОПЕРАЦІЇ

Маковська О.В.,
здобувач кафедри адміністративного та господарського права
Запорізький національний університет

Стаття присвячена проблематиці визначення кола суб'єктів публічної адміністрації, що беруть участь в організації та проведенні антитерористичної операції. Автором робиться спроба систематизації сукупності суб'єктів публічної адміністрації в умовах адміністративно-правового режиму антитерористичної операції. У статті також визначається правова основа діяльності суб'єктів публічної адміністрації у сфері протидії тероризму.

Ключові слова: адміністративно-правовий режим, антитерористична операція (АТО), повноваження, система, суб'єкти публічної адміністрації.

Makovskaya E.V. / ПОЛНОМОЧИЯ СУБЪЕКТОВ ПУБЛИЧНОЙ АДМИНИСТРАЦИИ ВО ВРЕМЯ ПРОВЕДЕНИЯ АНТИТЕРОРИСТИЧЕСКОЙ ОПЕРАЦИИ / Запорожский национальный университет, Украина

Статья посвящена проблематике определения круга субъектов публичной администрации, участвующих в организации и проведении антитеррористической операции. Автором делается попытка систематизации совокупности субъектов публичной администрации в условиях административно-правового режима антитеррористической операции. В статье также определяется правовая основа деятельности субъектов публичной администрации в сфере противодействия терроризму.

Ключевые слова: административно-правовой режим, антитеррористическая операция (АТО), полномочия, система, субъекты публичной администрации.

Makovskaya E.V. / POWERS OF LEGAL PUBLIC SUBJECTS ADMINISTRATION IN THE ANTITERRORIST OPERATION / Zaporizhzhya National University, Ukraine

The article is about the definition of the scope of subjects of public administration involved in the organization and conduct of anti-terrorist operation. The author makes an attempt to systematize the totality of the subjects of public administration in terms of administrative and legal regime of counter-terrorist operation. The article also defines the legal basis of activity of the public administration in the field of counter-terrorism. Delimit the competence and decision-making features of individual subjects of public administration, the activity of which is associated with the establishment of the administrative regime of anti-terrorist operations.

The aim of the article is the establishment of set of entities of the public administration involved in the organization of the ATO and a circle of reference for the formation of proposals for the improvement of organizational and legal support to counter terrorist activities in Ukraine.

In the article the author is Classification of subjects of public administration in the conditions of administrative-legal regime of ATO. The author points out three levels of public administration entities in the field of ATO.

The author determined that the co-ordinating role in the antiterrorist operation performs antiterrorist center in the Security Service of Ukraine. There is also a Council of National Security and Defence, whose decisions are of recommendation character.

Key words: administrative-legal regime, anti-terrorist operation (ATO), powers the system, subjects of public administration.

Подолання тероризму в Україні є відносно новою, але гострою, болючою проблемою, яку необхідно вирішувати для забезпечення як національної безпеки, так і безпеки європейської спільноти. Ситуація, що склалася на території проведення антитерористичної операції в Донецькому та Луганському регіонах, дозволяє зробити висновок про недосконалість системи суб'єктів публічної адміністрації у сфері протидії тероризму. Водночас ефективність проведення антитерористичної операції (далі – АТО) залежить від організації здійснення державного управління, від визначення організаційної й функціональної структури суб'єктів антитерористичної діяльності, їхнього місця в системі органів державної влади та установлення правового режиму району проведення АТО тощо.

Наукові дослідження питань протидії тероризму, організаційно-правового забезпечення проведення АТО ведуться постійно, зокрема, необхідно виділити праці таких вітчизняних і зарубіжних науковців, як Ю. В. Баулін,

В. І. Борисов, К. І. Беляков, В. М. Гаращук, О. О. Гапон, В. С. Зеленецький, О. Л. Копиленко, В. А. Ліпкан, М. В. Лошицький, С. А. Трофімов, та ін.

Метою статті є встановлення сукупності суб'єктів публічної адміністрації, задіяних в організації проведення АТО, та кола їхніх повноважень для формування пропозицій з удосконалення організаційно-правового забезпечення протидії терористичній діяльності в Україні.

Згідно із Законом України «Про боротьбу з тероризмом» виділяється декілька груп суб'єктів публічної адміністрації, що беруть участь у проведенні АТО [1]. До першого рівня належать суб'єкти публічної адміністрації, діяльність яких спрямована на формування внутрішньої та зовнішньої діяльності з протидії тероризму. Відповідно, до цього рівня варто віднести органи, що уособлюють найвищі ланки державної влади, а саме Верховну Раду України, Президента України та Кабінет Міністрів України.

Згідно з нормами Конституції України на Верховну Раду України покладаються повноваження з формування політики протидії тероризму шляхом прийняття законів; визначення засад внутрішньої та зовнішньої політики; розгляду та прийняття рішення щодо схвалення Програми діяльності Кабінету Міністрів України; затвердження загальної структури, чисельності, визначення функцій Збройних Сил України, Служби безпеки України, інших утворених відповідно до законів України військових формувань, а також Міністерства внутрішніх справ України; затвердження указів Президента України про введення надзвичайного стану в Україні або в окремих її місцевостях; надання згоди на обов'язковість міжнародних договорів України та денонсації міжнародних договорів України (ст. 85 Конституції України) [2].

Президент України є «гарантом державного суверенітету, територіальної цілісності України, додержання Конституції України, прав і свобод людини і громадянина» (ст. 102 Конституції України) [2]. Відповідно, з метою забезпечення територіальної цілісності України Президент України у ході проведення антитерористичної операції є Верховним Головнокомандувачем Збройних Сил України; призначає на посади та звільняє з посад вище командування Збройних Сил України, інших військових формувань; здійснює керівництво у сферах національної безпеки та оборони держави; очолює Раду національної безпеки і оборони України; вносить до Верховної Ради України подання про оголошення стану війни та у разі збройної агресії проти України приймає рішення про використання Збройних Сил України та інших утворених відповідно до законів України військових формувань; приймає відповідно до закону рішення про загальну або часткову мобілізацію та введення воєнного стану в Україні або в окремих її місцевостях у разі загрози нападу, небезпеки державній незалежності України» (ст. 85 Конституції України) [2].

Згідно з ч. 1 ст. 4 Закону України від 20 березня 2003 р. «Про боротьбу з тероризмом» [2] «організація боротьби з тероризмом в Україні та забезпечення її необхідними силами, засобами і ресурсами здійснюються Кабінетом Міністрів України в межах його компетенції». Діяльність уряду України в межах здійснення внутрішньої та зовнішньої політики протидії тероризму та проведення антитерористичної операції має спрямовуватись на «здійснення заходів щодо охорони та захисту державного кордону України і території України; здійснення заходів щодо зміцнення національної безпеки України; вжиття заходів щодо забезпечення обороноздатності України, оснащення Збройних Сил України та інших військових формувань тощо» (ст. 116 Конституції України) [2].

Законом України «Про боротьбу з тероризмом» визначається коло суб'єктів публічної адміністрації, безпосередньо задіяних у проведенні антитерористичної операції, які складають другий рівень системи суб'єктів, що здійснюють боротьбу з тероризмом. Зокрема, такими суб'єктами згідно зі ст. 4 Закону України «Про боротьбу з тероризмом» є [1]:

1. Служба безпеки України, яка є головним органом у загальнодержавній системі боротьби з терористичною діяльністю. Згідно з ч. 1 ст. 5 Закону України «Про боротьбу з тероризмом» [1] Служба безпеки України «здійснює боротьбу з тероризмом шляхом проведення оперативно-розшукових та контррозвідувальних заходів, спрямованих на запобігання, виявлення та припинення терористичної діяльності. У статті 24 Закону України від 25 березня 1992 р. «Про Службу безпеки України» [3] деталізуються обов'язки Служби безпеки України у сфері забезпечення протидії тероризму. Власне такими повноваженнями визначаються повноваження з: 1) здійснення інформаційно-аналітичної роботи в інтересах ефективного проведення органами державної влади та управління України внутрішньої і зовнішньої діяльності, розв'язання проблем

оборони, соціально-економічного будівництва, науково-технічного прогресу, екології та інших питань, пов'язаних із національною безпекою України; 2) здійснення заходів контррозвідувального забезпечення дипломатичних представництв, консульських та інших державних установ, а також заходів, пов'язаних з охороною державних інтересів у сфері зовнішньополітичної та зовнішньоекономічної діяльності, безпекою громадян України за кордоном; 3) забезпечення захисту державного суверенітету, конституційного ладу і територіальної цілісності України від протиправних посягань з боку окремих осіб та їх об'єднань; 4) здійснення контррозвідувальних заходів з метою попередження, виявлення, припинення та розкриття будь-яких форм розвідувально-підривної діяльності проти України; 5) здійснення контррозвідувального забезпечення оборонного комплексу, Збройних Сил України, інших військових формувань, дислокованих на території України, енергетики, транспорту, зв'язку, а також важливих об'єктів інших галузей господарства; 6) сприяння забезпеченню режиму воєнного та надзвичайного станів у разі їх оголошення, а також ліквідації наслідків стихійного лиха, значних аварій, катастроф, епідемій, епізоотій та інших надзвичайних ситуацій та інші повноваження».

2. Міністерство внутрішніх справ України на чолі з Міністром. Застосування сил та підрозділів органів внутрішніх справ у діяльності з проведення антитерористичної операції обумовлено наявним зарубіжним досвідом організації діяльності національних поліцейських систем, що пов'язано з їх оптимальним територіальним розташуванням, чисельністю підрозділів та колом повноважень, визначених законодавством. Законом України «Про Національну поліцію» від 02 липня 2015 року, який набирає чинності 7 листопада 2015 року, визначені основні засади її діяльності, серед яких уперше на законодавчому рівні встановлено необхідність забезпечення партнерських відносин між правоохоронцями та населенням регіону (ст. 11) [4]. Розгалужена система інформаційних засобів протидії злочинності та іншим проявам протиправної діяльності, якою володіють органи внутрішніх справ, дає змогу говорити про оптимальність включення цього суб'єкта до системи органів публічної адміністрації, задіяних у проведенні антитерористичної операції. Тому відповідно до ч. 2 ст. 5 Закону України «Про боротьбу з тероризмом» Міністерство внутрішніх справ України здійснює боротьбу з тероризмом шляхом запобігання, виявлення та припинення злочинів, вчинених з терористичною метою, розслідування яких віднесено законодавством України до компетенції органів внутрішніх справ; надає Антитерористичному центру при Службі безпеки України необхідні сили і засоби; забезпечує їх ефективне використання під час проведення антитерористичних операцій [1].

3. Міністерство оборони України. Варто підкреслити, що до 05 червня 2014 року Міністерство оборони України виконувало відносно незначний обсяг діяльності у сфері протидії тероризму [1; 2, с. 118]. Згідно з чинною редакцією Закону України «Про боротьбу з тероризмом» «Міністерство оборони України, органи військового управління, з'єднання, військові частини і підрозділи Збройних Сил України забезпечують захист від терористичних посягань об'єктів та майна Збройних Сил України, зброї масового ураження, ракетної і стрілецької зброї, боєприпасів, вибухових та отруйних речовин, що перебувають у військових частинах або зберігаються у визначених місцях; організовують підготовку та застосування сил і засобів Сухопутних військ, Повітряних Сил, Військово-Морських Сил Збройних Сил України в разі вчинення терористичного акту у повітряному просторі, у територіальних водах України; беруть участь у проведенні антитерористичних операцій на військових об'єктах та в разі виникнення терористичних загроз безпеці держави із-за меж України; в разі залучення до проведення антитерористичної операції

ції – забезпечують із застосуванням наявних сил та засобів виконання завдань щодо припинення діяльності незаконних воєнізованих або збройних формувань (груп), терористичних організацій, організованих груп та злочинних організацій; беруть участь у затриманні осіб, а у випадках, коли їх дії реально загрожують життю та здоров'ю заручників, учасників антитерористичної операції або інших осіб, – їх знешкоджують» (ч. 3 ст. 5) [1]. Згідно з ч. 3 ст. 6 Закону України від 22 березня 2001 р. «Про розвідувальні органи України» [6] розвідувальний орган Міністерства оборони України може залучати органи військового управління розвідки та військові частини розвідки Збройних Сил України в порядку, визначеному Президентом України, до заходів добування розвідувальної інформації з метою підготовки і застосування Збройних Сил України для оборони держави та боротьби з тероризмом. Безпосереднє управління проведенням розвідувальних заходів покладено на Голову Служби зовнішньої розвідки України та інших керівників розвідувальних органів України, які призначаються на посаду і звільняються з посади Президентом України за поданням керівників відповідних центральних органів виконавчої влади.

Згідно зі ст. 1 Закону України від 6 грудня 1991 р. «Про Збройні Сили України» [7] з'єднання, військові частини і підрозділи, в тому числі чергові сили, Збройних Сил України в мирний час мають право застосовувати і використовувати зброю та бойову техніку для: 1) відбиття ударів засобів повітряного та підводного нападу по важливих державних та воєнних об'єктах, безпосереднє прикриття яких здійснюється черговими силами; 2) припинення порушення державного кордону України повітряними суднами збройних формувань інших держав, які не виконують команд (сигналів), що подаються черговими літаками-перехоплювачами (вертольотами), або застосовують зброю; 4) припинення протиправних дій повітряних суден у повітряному просторі України, якщо вони використовуються з метою здійснення терористичного акту; 5) примушення до посадки захоплених (вкрадених) повітряних суден; 6) забезпечення виконання покладених на Збройні Сили України завдань щодо відсічі можливої збройної агресії проти України, забезпечення недоторканності повітряного простору та підводного простору в межах територіального моря України; 7) самозахисту в разі застосування зброї проти них або загрози такого застосування, а також у разі будь-яких дій, що можуть призвести до нанесення значних матеріальних збитків об'єктам, які прикриваються ними, за місцем дислокації чи в районі виконання завдань; 8) забезпечення під час проведення антитерористичної операції виконання завдань щодо припинення діяльності незаконних воєнізованих або збройних формувань (груп), терористичних організацій, організованих груп та злочинних організацій, участі у затриманні осіб, а також для знешкодження осіб у випадках, коли їхні дії реально загрожують життю та здоров'ю заручників, учасників антитерористичної операції або інших осіб; забезпечення виконання покладених на Збройні Сили України завдань у відкритому морі з протидії незаконним перевезенням зброї і наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та реалізація інших повноважень, передбачених законодавством України.

4. Державна служба з надзвичайних ситуацій України, що є центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері цивільного захисту, підпорядковані йому органи управління у справах цивільної оборони та спеціалізовані формування, війська цивільної оборони, що здійснюють заходи щодо захисту населення і територій у разі загрози та виникнення надзвичайних ситуацій, пов'язаних із технологічними терористичними проявами та іншими видами терористичної діяльності. Державна служба з надзвичайних ситуацій України та його територіальні управління беруть

участь у заходах з мінімізації та ліквідації наслідків таких ситуацій під час проведення антитерористичних операцій, а також здійснюють просвітницькі та практично-навчальні заходи з метою підготовки населення до дій в умовах терористичного акту (ч. 4 ст. 5 Закону України «Про боротьбу з тероризмом») [1]. Ця служба діє на підставі Указу Президента України від 16 січня 2013 р. № 20/2013 «Деякі питання Державної служби України з надзвичайних ситуацій» [8].

5. Державна прикордонна служба України. Державна прикордонна служба України діє на підставі Закону України від 3 квітня 2003 р. «Про Державну прикордонну службу України» [9]. Згідно зі ст. 19 цього Закону на Державну прикордонну службу України відповідно до визначених законом завдань покладаються такі повноваження, що зводяться в цілому до забезпечення проведення АТО шляхом запобігання, виявлення та припинення спроб перетинання терористами державного кордону України, незаконного переміщення через державний кордон України зброї, вибухових, отруйних, радіоактивних речовин та інших предметів, що можуть бути використані як засоби вчинення терористичних актів; забезпечення безпеки морського судноплавства в межах територіальних вод та виключної (морської) економічної зони України під час проведення антитерористичних операцій; надання Антитерористичному центру при Службі безпеки України необхідних сил і засобів, забезпечення їх ефективного використання під час проведення антитерористичних операцій [1].

6. Державна пенітенціарна служба України. Ця служба діє відповідно до Закону України від 23 червня 2005 р. «Про Державну кримінально-виконавчу службу України» [10] та Постанови Кабінету Міністрів України від 02 липня 2014 р. № 225 «Про затвердження Положення про Державну пенітенціарну службу України» [11] і забезпечує протидію терористичній діяльності на обмежених територіях установи виконання покарання. Тому дискусійним є питання, наскільки ефективною може бути взаємодія Державної пенітенціарної служби України з іншими суб'єктами публічної адміністрації, що беруть участь у проведенні антитерористичної операції, а також у цілому викликає сумнів віднесення цього суб'єкта до сфери протидії тероризму.

7. Управління державної охорони України. Це управління діє на підставі Закону України від 04 березня 1998 р. «Про державну охорону органів державної влади України та посадових осіб» [12]. Фактично, як правило, Управління державної охорони України бере участь в операціях із запобігання та припинення терористичних актів, спрямованих проти посадових осіб та об'єктів, охорону яких доручено підпорядкованим цьому Управлінню підрозділам.

8. Служба зовнішньої розвідки України, на яку покладаються завдання, спрямовані на: добування, аналітичну обробку та надання розвідувальної інформації визначеним Президентом України споживачам [13].

До третього рівня суб'єктів публічної адміністрації належать суб'єкти публічної адміністрації, які можуть бути залучені до проведення антитерористичної операції. Законом України «Про боротьбу з тероризмом» прямо не визначений перелік таких суб'єктів, однак у ст. 6 визначається мета їх залучення до проведення антитерористичної операції. Зокрема, визначається, що «суб'єкти, які залучаються до боротьби з тероризмом, у межах своєї компетенції здійснюють заходи щодо запобігання, виявлення і припинення терористичних актів та злочинів терористичної спрямованості; розробляють і реалізують попереджувальні, режимні, організаційні, виховні та інші заходи; забезпечують умови проведення антитерористичних операцій на об'єктах, що належать до сфери їх управління; надають відповідним підрозділам під час проведення таких операцій матеріально-технічні та фінансові засоби, засоби транспорту і зв'язку, медичне обладнання і медикаменти, інші

засоби, а також інформацію, необхідну для виконання завдань щодо боротьби з тероризмом» [1].

До третього рівня суб'єктів, що залучаються до проведення АТО і задіяних у реалізації системи заходів протидії тероризму, належать:

1) Державна служба фінансового моніторингу України, яка діє на підставі Закону України від 14 жовтня 2014 р. «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» [14], яка зобов'язана здійснювати нагляд у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення за діяльністю відповідних суб'єктів первинного фінансового моніторингу;

2) Міністерство закордонних справ України, яке діє відповідно до Указу Президента України від 6 квітня 2011 р. № 381/2011 «Про Положення про Міністерство закордонних справ України» [15], що забезпечує формування та реалізація державної політики у сфері зовнішніх зносин України, спрямованої в тому числі на забезпечення подолання проявів терористичної діяльності міжнародними засобами впливу;

3) Міністерство охорони здоров'я України, яке діє на підставі Постанови Кабінету Міністрів України від 25 березня 2015 р. № 267 «Про Положення про Міністерство охорони здоров'я України» [16], в умовах проведення АТО МОЗ України задіяне в організації виконання заходів із надання медичної допомоги населенню та працівникам спецпідрозділів, ліквідації негативних наслідків техногенного, природного та військового характеру, забезпечення психологічної та фізіологічної реабілітації постраждалих унаслідок терористичного акту або діяльності.

4) Міністерство енергетики та вугільної промисловості України, яке діє на підставі Указу Президента України від 6 квітня 2011 р. № 382/2011 «Про Положення про Міністерство енергетики та вугільної промисловості України» [17]. Міненерговугілля України виконує важливу роль у протидії терористичній діяльності, оскільки в його підпорядкуванні – низка об'єктів підвищеної небезпеки, на яких запроваджено відповідні режимні правила.

5) Державне агентство України з управління державними корпоративними правами та майном (далі – Агентство держмайна України). Агентство держмайна України діє відповідно до Указу Президента України від 13 квітня 2011 р. № 451/2011 «Про Положення про Державне агентство України з управління державними корпоративними правами та майном» [18] і зобов'язане забезпечувати виконання завдань мобілізаційної підготовки та мобілізаційної готовності держави в межах повноважень, визначених законодавством, а також розробляти та реалізовувати відповідно до законодавства заходи щодо дотримання інтересів держави під час здійснення зовнішньоекономічних операцій із товарами військового призначення і подвійного використання, забезпечувати участь підприємств та організацій, що належать до сфери його управління, в міжнародних виставках озброєнь, військової техніки тощо.

6) Міністерство інфраструктури України, яке діє на підставі Указу Президента України «Про Положення про Міністерство інфраструктури України» [19]. Відповідно до зазначеного Положення на Міністерство інфраструктури України покладено широкі повноваження, в тому числі ті, що стосуються забезпечення ефективної протидії терористичній діяльності. Воно організовує в межах повноважень, визначених законом, здійснення заходів загальної безпеки з питань запобігання можливим терористичним актам та актам незаконного втручання в діяльність транспорту, поштового зв'язку та інфраструктури, а також веде їх облік та проводить аналіз.

7) Міністерство екології та природних ресурсів України, яке діє на підставі Постанови Кабінету Міністрів

України від 21 січня 2015 № 32 «Про затвердження Положення про Міністерство екології та природних ресурсів України» [20]. У сфері протидії терористичній діяльності Міністерство екології та природних ресурсів України переважно виконує завдання щодо проведення екологічного та радіологічного контролю транспортних засобів і вантажів у пунктах пропуску через державний кордон та на митній території України, визначення переліку товарів, які підлягають радіологічному та екологічному контролю в пунктах пропуску через державний кордон та на митній території України, а також бере участь у плануванні та здійсненні заходів із запобігання виникненню надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру і реагування на них.

8) Міністерство аграрної політики та продовольства України, яке діє відповідно до Указу Президента України від 23 квітня 2011 р. № 500/2011 [21]. Його діяльність спрямована на забезпечення продовольчої безпеки держави, ветеринарної медицини, безпеки харчових продуктів, у сферах карантину та захисту рослин, охорони прав на сорти рослин, земельних відносин та топографо-геодезичної і картографічної діяльності, лісового та мисливського господарства, нагляду (контролю) в агропромисловому комплексі.

9). Державна фіскальна служба України, яка забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері боротьби з правопорушеннями в процесі застосуванні податкового та митного законодавства, а також законодавства з питань сплати єдиного внеску.

Відповідно до положень ст. 4 Закону України від 20 березня 2003 р. «Про боротьбу з тероризмом» [1] до участі в антитерористичних операціях за рішенням керівництва антитерористичної операції можуть бути залучені з дотриманням вимог вітчизняного законодавства й інші центральні та місцеві органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування, підприємства, установи, організації незалежно від підпорядкованості і форми власності, їх посадові особи, а також громадяни за їхньою згодою. Вказані суб'єкти складають четвертий рівень суб'єктів антитерористичної діяльності.

Підкреслимо, що загальну координацію діяльності суб'єктів боротьби з тероризмом у запобіганні терористичним актам щодо державних діячів, критичних об'єктів життєзабезпечення населення, об'єктів підвищеної небезпеки, актам, що загрожують життю і здоров'ю значної кількості людей, та їх припинення здійснює Антитерористичний центр (далі – АТЦ), який є постійно діючим органом при Службі безпеки України. Порядок створення та правовий статус цього органу визначено Законом України «Про боротьбу з тероризмом» [1] та указами Президента України від 11 грудня 1998 р. № 1343/98 «Про Антитерористичний центр» [22] та від 14 квітня 1999 р. № 379/99 «Про Положення про Антитерористичний центр та його координаційні групи при регіональних органах Служби безпеки України» [23]. У своїй діяльності АТЦ керується Конституцією України, законами України, актами Президента України та Кабінету Міністрів України.

Визначені Законом України від 20 березня 2003 р. «Про боротьбу з тероризмом» [1] завдання, які висуваються перед Антитерористичним центром Служби безпеки України, деталізуються Указом Президента України від 14 квітня 1999 р. № 379/99 [23] і полягають у: збиранні в установленому порядку, узагальненні, аналізі та оцінці інформації про стан і тенденції поширення тероризму в Україні та за її межами; у розробленні концептуальних засад та програм боротьби з тероризмом, рекомендацій, спрямованих на підвищення ефективності заходів щодо виявлення й усунення причин та умов, які сприяють вчиненню терористичних актів та інших злочинів, здійснюваних з терористичною метою, формування планів запобігання терористичним проявам та їх припинення;

організації і проведенні антитерористичних операцій та координації діяльності суб'єктів боротьби з тероризмом; організації і проведенні командно-штабних і тактико-спеціальних навчань та тренувань; взаємодії зі спеціальними службами, правоохоронними органами іноземних держав та міжнародними організаціями з питань боротьби з тероризмом; участі у підготовці проектів міжнародних договорів України; підготовці і поданні в установленому порядку пропозицій щодо вдосконалення законодавства України у сфері боротьби з тероризмом; фінансуванні проведення суб'єктами, які ведуть боротьбу з тероризмом, антитерористичних операцій; здійсненні заходів щодо запобігання, виявлення та припинення терористичної діяльності.

Суб'єкти, безпосередньо задіяні в протидії тероризму відповідно до положень Закону України від 20 березня 2003 р. «Про боротьбу з тероризмом» [1], зобов'язані: а) взаємодіяти з метою припинення злочинної діяльності осіб, причетних до тероризму, в тому числі міжнародного, фінансування, підтримки чи вчинення терористичних актів та злочинів, учинених з терористичною метою; б) здійснювати обмін інформацією щодо: заволодіння чи виникнення загрози заволодіння терористичними групами (терористичними організаціями) зброєю, вибуховими речовинами, іншими засобами масового ураження; перетинання державного кордону України її громадянами, іноземцями та особами без громадянства з метою вчинення терористичних актів; виявлених у пасажирів проїзних документів, що дають право на проїзд у транспортних засобах міжміського та міжнародного сполучення, з ознаками підроблення; використання чи загрози використання терористами, терористичними групами чи терористичними організаціями засобів зв'язку та комунікаційних технологій; в) сприяти забезпеченню ефективного прикордонного контролю, контролю за видачею документів, що посвідчують особу, та проїзних документів з метою запобігання їх фальсифікації, підробленню або незаконному використанню; г) запобігати діям або пересуванню терористів, терористичних груп чи терористичних організацій, а також осіб, які підозрюються у вчиненні терористичних актів або причетності до міжнародних терористичних груп чи організацій; д) припиняти спроби іноземців, щодо яких є

дані про їх причетність до міжнародних терористичних груп чи організацій, здійснювати транзитний проїзд через територію України.

Слід окремо підкреслити, що питання координації антитерористичної діяльності різних органів державної влади вирішуються переважно на підзаконному рівні шляхом прийняття спільних наказів. Однак такі накази здебільшого мають режим обмеженого доступу, з огляду на що неможливо оцінити рівень ефективності нормативного регулювання спільних антитерористичних заходів у дослідженні, яке носить відкритий характер.

У системі суб'єктів публічної адміністрації, задіяних у забезпеченні запровадження адміністративно-правового режиму АТО, функціонує Рада національної безпеки і оборони України (далі – РНБО), яка відповідно до Конституції України є координаційним органом з питань національної безпеки і оборони при Президентові України [24].

Проведене дослідження дає змогу зробити висновок про розгалужену систему суб'єктів, задіяних у забезпеченні адміністративно-правового режиму АТО. В цілому систему суб'єктів, задіяних у реалізації адміністративно-правового режиму АТО, можна класифікувати за декількома критеріями. Зокрема, з огляду на функціональну спрямованість діяльності суб'єкта виділяються державні (публічні), до яких належать органи виконавчої влади, правоохоронні органи державної влади і недержавні (громадські) – громадські організації, волонтерські рухи та об'єднання. С.А. Трофімов у своєму дослідженні проблематики визначення системи адміністративно-правових засобів протидії тероризму наголошує на необхідності залучення громадських організацій та рухів до проведення АТО, «оскільки тероризм завжди має соціальне підґрунтя» [5, с. 160]. У Законі України «Про боротьбу з тероризмом» органи, задіяні у проведенні АТО, класифіковано за спеціалізованою приналежністю і поділено на суб'єктів, повноваження яких безпосередньо спрямовані на боротьбу з тероризмом (АТЦ та його координаційні групи при регіональних органах Служби безпеки України), і на суб'єктів, які можуть за необхідності долучатися до проведення АТО (наприклад, Міністерство внутрішніх справ України, Управління державної охорони України тощо).

ЛІТЕРАТУРА

1. Про боротьбу з тероризмом : Закон України від 20.03.2003 // Відом. Верхов. Ради України. – 2003. – № 25. – Ст. 180.
2. Конституція України від 28.06.1996 / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
3. Про Службу безпеки України : Закон України від 25.03.1992 // Відом. Верхов. Ради України. – 1992. – № 27. – Ст. 382.
4. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 // Офіційний вісник України. – 2015. – № 63. – Ст. 2075.
5. Трофімов С. А. Адміністративно-правове забезпечення протидії тероризму в Україні : дис. ... д-ра юрид. наук : спец. 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» / Сергій Анатолійович Трофімов. – Х. : ХНУА ім. Я. Мудрого, 2012. – 390 с.
6. Про розвідувальні органи України : Закон України від 22.03.2001 // Офіц. вісн. України. – 2001. – № 15. – Ст. 642.
7. Про Збройні Сили України : Закон України від 06.12.1991 // Відом. Верхов. Ради України. – 1992. – № 9. – Ст. 108.
8. Деякі питання Державної служби України з надзвичайних ситуацій : Указ Президента України від 16.01.2013 № 20/2013 // Офіційний вісник України. – 2013. – № 5. – Ст. 154.
9. Про Державну прикордонну службу України : Закон України від 03.04.2003 // Офіц. вісн. України. – 2003. – № 17. – Ст. 740.
10. Про Державну кримінально-виконавчу службу України : Закон України від 23.06.2005 // Офіц. вісн. України. – 2005. – № 29. – Ст. 1697.
11. Про затвердження Положення про Державну пенітенціарну службу України : Постанова Кабінету Міністрів України від 02.07.2014 № 225 // Урядовий кур'єр. – 2014. – 09 липня. – № 121.
12. Про державну охорону органів державної влади України та посадових осіб : Закон України від 04.03.1998 // Відом. Верхов. Рад України. – 1998. – № 35. – Ст. 236.
13. Про Службу зовнішньої розвідки України : Закон України від 01.12.2005 // Офіц. вісн. України. – 2005. – № 52. – Ст. 3244.
14. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення : Закон України від 14.10.2014 // Відом. Верхов. Ради України. – 2014. – № 50-51. – Ст. 2057.
15. Про Положення про Міністерство закордонних справ України : Указ Президента України від 06.04.2011 № 381/2011 // Офіц. вісн. України. – 2011. – № 29. – Ст. 1220.
16. Про Положення про Міністерство охорони здоров'я України : Указ Президента України від 13.04.2011 № 467/2011 // Офіц. вісн. України. – 2011. – № 29. – Ст. 1273.
17. Про Положення про Міністерство енергетики та вугільної промисловості України : Указ Президента України від 06.04.2011 № 382/2011 // Офіц. вісн. України. – 2011. – № 29. – Ст. 1221.
18. Про Положення про Державне агентство України з управління державними корпоративними правами та майном : Указ Президента України від 13.04.2011 № 451/2011 // Офіц. вісн. України. – 2011. – № 29. – Ст. 1257.

19. Про Положення про Міністерство інфраструктури України : Постанова Кабінету Міністрів України від 30 червня 2015 р. № 460 // Урядовий кур'єр. – 2015 – № 131.
20. Про затвердження Положення про Міністерство екології та природних ресурсів України : Указ Президента України від 21.01.2015 № 32 // Урядовий кур'єр. – 2015. – 05 лютого 2015. – № 21.
21. Про Міністерство аграрної політики та продовольства України : Указ Президента України від 23.04.2011 № 500/2011 // Офіц. вісн. України. – 2011. – № 31. – Ст. 1326.
22. Про Антитерористичний центр : Указ Президента України від 11.12.1998 № 1343/98 // Офіц. вісн. України. – 2010. – № 7. – Ст. 300.
23. Про Положення про Антитерористичний центр та його координаційні групи при регіональних органах Служби безпеки України : Указ Президента України від 14.04.1999 № 379/99 // Офіц. вісн. України. – 2010. – № 7. – Ст. 302.
24. Про Раду національної безпеки і оборони України : Закон України від 05.03.1998 // Відом. Верхов. Ради України. – 1998. – № 35. – ст.237.

УДК 347.73:336.27

МАЙНОВИЙ ПОДАТОК – ТРАНСПОРТНИЙ ПОДАТОК ЯК ОСНОВА ФУНКЦІОНУВАННЯ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ В УКРАЇНІ

Нестеренко А.С.,
д.ю.н., професор кафедри
адміністративного та фінансового права
Національний університет «Одеська юридична академія»

Оподаткування майна, яке нині представлене транспортним податком, є важливим каналом надходжень до місцевих бюджетів та характеризується перспективністю. Відсутність чіткого механізму оподаткування транспортного податку обумовлює актуальність і складність наукових досліджень майнового оподаткування в Україні. У статті проводиться науково-правовий аналіз майнового податку в Україні – транспортного податку на сучасному етапі розвитку податкової системи України та визначення позитивних результатів, змін, які відбулися останнім часом.

Ключові слова: майнові податки, система оподаткування, транспортний податок, місцеві бюджети.

Nesterenko A.S. / ИМУЩЕСТВЕННЫЙ НАЛОГ – ТРАНСПОРТНЫЙ НАЛОГ КАК ОСНОВА ФУНКЦИОНИРОВАНИЯ МЕСТНЫХ БЮДЖЕТОВ В УКРАИНЕ / Национальный университет «Одесская юридическая академия», Украина

Налогообложение имущества, которое сейчас представлено транспортным налогом, является важным каналом поступлений в местные бюджеты и характеризуется перспективностью. Отсутствие четкого механизма взимания транспортного налога обуславливает актуальность и сложность научных исследований имущественного налогообложения в Украине. В статье проводится научно-правовой анализ имущественного налога в Украине – транспортного налога на современном этапе развития налоговой системы Украины и определения положительных результатов, изменений, которые произошли в последнее время.

Ключевые слова: имущественные налоги, система налогообложения, транспортный налог, местные бюджеты.

Nesterenko A.S. / PROPERTY TAX – MOTOR VEHICLE TAX AS A BASIS FOR THE FUNCTIONING OF LOCAL BUDGETS IN UKRAINE / National University «Odessa Law Academy», Ukraine

Taxation of property, which is now represented by the transport tax is an important channel for local revenues and is characterized by sustainability. The absence of a clear mechanism for tax vehicle tax makes the urgency and complexity of research of property taxation in Ukraine. Uncontested, the appearance of the property tax as vehicle tax in the tax system of Ukraine, raises many questions and clarifications. Since, the end is not clear to the purpose of the legislator, filling revenues of local budgets or it's all the same «luxury tax»? Or is it the vehicle owners incentives to purchase cars with the least impact on the environment or road surface? This fact is obvious application of the tax on the principle of social justice. In the article the scientific and legal analysis of property tax in Ukraine – vehicle tax at the current stage of development of Ukraine's tax system and the definition of positive results, changes have taken place recently.

Key words: property taxes, taxation, vehicle tax, local budgets.

Останні тенденції розвитку податкової системи свідчать про значне посилення напрямку майнового оподаткування в Україні. Повністю вкладаються в цю тенденцію законодавчі зміни, які відбулися 28 грудня 2014 року, що «оформили» останню податкову реформу. Так, значно розширена база оподаткування нерухомого майна за рахунок нежитлової нерухомості та трансформовано збір за першу реєстрацію транспортних засобів у класичний майновий податок – транспортний. Майнове оподаткування має ряд переваг відносно оподаткування доходів чи операцій. Звичайно, оскільки майнові податки на сьогодні віднесені до місцевих, то частково подолання прогалів чи колізій правового регулювання буде залежати від якості рішень місцевих рад про їх встановлення на відповідній території. Оподаткування майна, яке нині представлене податком на землю, податком на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки та транспортним податком є важливим каналом надходжень до місцевих бюджетів та характеризуються перспективністю. Відсутність практики оподаткування новим транспортним податком обумовлює

актуальність і складність наукових досліджень майнового оподаткування в Україні. На теоретичному рівні відсутній єдиний підхід до використання понятійного апарату щодо оподаткування транспортних засобів. Комплексних праць, присвячених аналізу правового механізму транспортного податку, який нещодавно з'явився в податковій системі України, на рівні окремих монографічних досліджень також поки що немає.

Податок на майно та його справляння на території України в сучасних умовах є досить актуальною та недостатньо дослідженою темою. Дослідженню окремих питань майнового оподаткування присвячені праці таких вітчизняних та зарубіжних вчених як О. О. Багрій, Ж. С. Берегова, Г. М. Білецька, Г. В. Долга, О. О. Коваль, А. С. Кравчун, І. Є. Криницький, М. П. Кучерявенко, А. Ю. Мацкевич, В. М. Мельник, Е. Б. Павленко, О. В. Покатаєва, Л. А. Рябуш, М. М. Трещев та інші.

Метою статті є у науково-правовий аналіз майнового податку в Україні – транспортного податку на сучасному етапі розвитку податкової системи України та визначення